Aristoteles'in ünlü eseri **Metafizik**, ***bütün insanlar doğal olarak bilmek isterler*** cümlesiyle başlar.
Aristoteles'e göre, ***insanların duyularını kullanmaktan duydukları zevk,*** bunun en net kanıtıdır.
insanı insan yapan en önemli özelliklerden biri; ***onun kendisini çevreleyen dünyayı, içinde yaşadığı toplumu, geçmişini*** ve bizzat ***kendisini tanımak*** ve ***bilmek istemesidir.***
bilgi;
1- ***bilen varlıkla*** (***özne*** veya ***süje***) ile
2- bilinmesi istenen veya ***bilinen varlık*** (***nesne*** veya ***obje***) ***arasındaki bir ilişkidir***.
bilginin imkânı veya imkânsızlığı, kaynağı, alanı, kapsamı, sınırları vb. türünden sorular **felsefenin bilgi teorisi** veya **epistemoloji** diye adlandırılan dalının özel konusunu oluşturur.
Felsefe de bir tür bilgidir; ama özel bir tür bilgidir.
bilgi türleri;
1- ***gündelik bilgi,***
2- bilimsel bilgi.
psikolog; **dini,** ***yaşanan bir tecrübe***;
sosyoloğ ise ***toplumsal bir kurum*** olarak tanımlar.
Din; ***bilim*** ve ***sanat*** gibi temel insani kurumlardan birisidir.
Din felsefesi, felsefe terminolojisine geç girmiş de olsa, ***felsefenin din üzerinde düşünmesi***, **felsefe**nin kendisi kadar eskidir.
Din felsefesi; ***din üzerine düşünmek***, ***dini bütün elemanlarıyla beraber eleştirel***, ***tutarlı***, ***sistemli*** ve ***akılsal*** olarak inceleme konusu yapmaktır.
Din felsefesi; **din kavramını**, ***en ilkel dini*** yapılardan (***animizm***, ***totemizm*** vb.) en ***gelişmiş dinler***e kadar (***Hıristiyanlık***, ***İslam*** vb.) çok geniş bir çerçevede ele almaktadır.
- Din felsefesinin amacı:
- Farklı dini inançların felsefi dayanakları hakkında **rasyonel**, **objektif**, **şümullü**, **tutarlı** ve **eleştirel** bir **yaklaşım** sunan **Din Felsefesi**, ***hoşgörülü bir anlayışa sahip olma imkanı sağlar***.
Felsefe ve **Din Felsefesi:**
Düşünce tarihinde **felsefe**; ***dini*** ve ***ahlaki bilgilerin, inançların eleştirisi*** olarak ortaya çıkmıştır.
felsefe ve din birbirine karşıt iki bilgi türü değildir.
Felsefe ve **Din Felsefesi;** ***insan*** ve ***evren ilişkisi***ni açıklamaya ve anlamlandırmaya çalışmaktadır.
Felsefe; ***varlığın yapısı*** hakkında, **din** ise ***sonsuzluk*** hakkında ***bir arayış içindedir***.
Felsefe sonsuz olanı ifade etmede ***kavramları***, **din** ise **sembolleri** kullanmaktadır.
Din felsefesi***; dinin felsefe olarak ele alınması, dinin üzerinde düşünme*** ve ***tartışmalarda bulunmaktır.***
din felsefesi yapmak***, dinin temel iddiaları hakkında;***
1- rasyonel,
2- objektif,
3- geniş kapsamlı,
4- tutarlı bir tarzda düşünmek,
5- ***eleştirel konuşmaktır.***
felsefi yaklaşımın esas olarak;
1- ***dile getirme***,
2- ***açıklama***,
3- ***kaynaştırma***,
4- ***bütünleştirme***,
5- ***değerlendirme***dir.

Din felsefesi, dinler üzerinde ciddi araştırmaların yapılması için özel bir basamaktır.
Din felsefesinin ilgilendiği problemler***:***
a) ***Metafizik*** *ve* ***kozmolojik problemler****:*
b) Epistemolojik problemler*:*

c) ***din dilinin mantık açısından durumunun belirlenmesi.***..
d) yeni ***dini düşünme sisteminin oluşturulması çabaları***...
e) Dinsel simgeselliğin yani ***din dilinin anlamı*** ve ***önemi***...
f) ***Evrenin yaratılıp yaratılmadığı sorunu***:
g) ***Vahyin imkânı sorunu***:
h) ***Ruhun ölümsüzlüğü sorunu***:

BATI'DA DİN FELSEFESİ: **Din Felsefesi** tabirini **ilk kullanan Hegel**'dir.
Berlin Üniversitesinde ***Din Felsefesi*** dersleri vermiştir.
1831'de ölümünden bir yıl sonra, **ders notları**, **Mazheineke** ve **Bruno Bauer** tarafından **Din Felsefesi Üzerine Dersler** adıyla yayınlanmıştır.
Hegel öncesi filozofların bir ***din felsefesi yaptıkları söylenemez***.
Çünkü dine ve dinî konulara ***metafizik*** açıdan bakmak ayrı şey, din felsefesi yapmak ayrı şeydir. **Din Felsefesi**, diğer din ilimlerine nazaran **niçin fazla mesafe katedememiştir.**
1. ***Hegel'in din felsefesi anlayışının iyi kavranamamasından***.
Hegel', din felsefesini, Eskiden **doğal teoloji** diye adlandırılan **metafiziğ**e çok yakın bir disiplin olarak görmüştür. Felsenin başlangıcından bu yana yeterince metafizik yapıldığından din felsefesi pek ilgi görememiştir.
2. **Hegel** felsefesinin, ***onun din*** ve ***Allah anlayışının ağır eleştirilere tabi tutulmuş olmasından***, onunla ortaya çıkan Din Felsefesi kavramı da nasibini almıştır.
3. **Hegel idealizmi**nin ***Almanya*** ve ***Germen*** ırkına verdiği yeni ruh, bu devleti güçlendirmiştir.
Siyasi sebeplerden dolayı da Avrupa O'na ve felsefesine gerekli önemi vermemiştir.
4. ***Hegel'den*** *sonra* ***Batı düşüncesi büyük ölçüde yön*** ve ***mahiyet değiştirmiştir.***

20. yy'da **Din Felsefesi** konusunda bir canlanma başlar. **İsviçre**'de **Jean Jacque Gourd**; **Fransa'**da **Henry Dumery**; **Danimarka**'da **Harald Höffring**, **Belçika**'da **Paul Ortegat**, din felsefesinin bir ilim dalı veya disiplin olması için çalışan kimselerdir.

TÜRKİYE'DE DİN FELSEFESİ: **Din felsefesi**nden söz edilmesi ***II. Meşrutiyet dönemiyle başlar.*** **1- Memduh Süleyman 1908** de **Felsefe-i Edyan** (***Dinler Felsefesi***) adıyla bir **makale** yazmıştır.
2**- Eşrefzade Muhammed Şevket**, medreselerin ders programlarının ıslahıyla ilgili olarak **1911**da yazdığı **Medâris-i İslâmiye Islahat Programı** adlı eserinde, Üniversitenin ***Şer'î İlimler Fakültesi Kelam kısmı***nda okutulmak üzere programa **Din Felsefesi** (***Felsefe-i Din***) öneriyor. (Bu porgram ***uygulamaya konulmuyor***)
Din Felsefesi, **1910** dan sonra Osmanlı düşünür ve yazarlarının ilgi alanına girmeye başlıyor.
3- **1926** yılında **Ulum-u Şer'iye**'nin, **İlahiyat Fakültes**ine dönüştürülmesinden, **1933** yılında ***kapatılmasına*** kadar geçen dönemde İlahiyat Fakültesi'nde ***Din Felsefesi*** ders olarak, ***Edebiyat Fakültesi Psikoloji Kürsüsü*** hocası **Mustafa Şekip Tunç** tarafından okutulur.
M. Şekip Tunç, ***ders notlarını*** **1927** yılında **Felsefe-i Din** adıyla **kitap** olarak neşreder. (**1958**) eşi tarafından ***Bir Din Felsefesine Doğru*** adıyla neşredilir.
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde **1975**-1976 ders yılı programında yer alan ***Din Felsefesi*** **Mehmet Aydın** tarafından okutulacaktır.
Mehmet Aydın, **Din Felsefesi** adında Türkçe **ikinci eseri** hazırlayan kişi olmuştur.

Dine Felsefi Açıdan Yaklaşım:
Din ile **felsefeyi** ***birbirinden ayırarak ele alan ilk düşünür*** **I. Kant**'dır.
Din, bir takım dogmalardan hareket eder.
Felsefe ise, ne din içindir ne de dine karşıdır.
Sadece dinsel olguları tartışıp sorgulamaya çalışır.
Din felsefesinin temel amacı, ***dini, inanca dayanarak değil akla dayanarak açıklamaya çalışmaktır***.
din felsefesi, dine dışarıdan bakar, yani eleştirel ve nesnel olarak yaklaşmaya çalışır.

Din felsefesi; dini, insanlardaki din duygusunun ne olduğunu, inancın yapısını ***eleştirel*** olarak incelemeye çalışan bir felsefe dalıdır.
felsefe, din ***olgusunu ortaya çıkaran inancın***, ***doğa olaylarından korkma*** ve ***bunları açıklama ihtiyacı***ndan ortaya çıktığını ortaya koymaya çalışırken inançları analiz ederek (***din sosyolojisi*** ya da ***dinler tarihi*** gibi bilimlerden yararlanarak) bunları yapar.
Teoloji ile Din Felsefesinin Farkı:
teoloji, tanrı bilim demektir.
Belirli bir dini temel alarak tanrının varlığını, niteliklerini, insanın tanrı karşısındaki yerini inceleme konusu yapar.
Her dini kendine özgü tarihi, konusu ve problemleriyle ele alıp inceler.
Bu nedenle bir Yahudi teolojisi, bir Hristiyan teolojisi, bir İslam teolojisi vardır.
Bu **teolojiler**, o dinin inanç ve pratiklerinden yola çıkarak akılsal savunusunu yaparlar.
Din felsefesi; dinin doğası, dinsel inancın yapısı ve anlamı, dinin insan yaşamındaki yeri gibi konuları ele alırken bunları ***rasyonel*** olarak ***ele almak***, ***açıklamak***, ***sorgulamak*** ve ***eleştirmek*** amacını taşır.
din felsefesi, teolojiden farklı olarak bütün dinlere eşit uzaklıktadır.
Dinin Felsefi Temellendirmesi:
Nesnellik, ***akla dayanmak*** ve ***tutarlı olmak*** din felsefesinin dinlere bakış tarzını oluşturur.
dinin felsefi temellendirmesinin ilk özelliği ***açıklamalarını aklın sınırları içerisinde yapmasıdır***.
din felsefesi, aynı zamanda **nesnel olmak**, yani ***bütün dinlere karşı tarafsız yaklaşmak***, hepsine eşit mesafede olmak zorundadır.
Dinin doğru anlaşılması için öznel yargıların bir tarafa bırakılması zorunludur.
dinin felsefi temellendirilmesi sırasında ileri sürülen görüşler birbirleriyle **tutarlı** olmalıdır.
birbirleriyle ***çelişmeyen***, birbirlerini ***yanlışlamayan*** görüşler oluşturulmalıdır.
Din felsefesi; dini, insandaki din duygusunun ne olduğunu ***inceleyen***, ***tartışan*** ve ***eleştiren*** felsefe dalıdır.
Bu nedenle **teolojiden** farklı olarak ***bütün dinlere karşı eşit mesafede bulunur.***
Din felsefesi; Tanrı, vahiy, peygamber, iman, ibadet, kutsal gibi kavramları kullanır.
Bu kavramları kullanarak Tanrı'nın varlığı sorununu, evrenin yaratılışı sorununu, vahyin olanaklı olup olmadığı sorununun ve ruhun ölümsüzlüğü sorununu tartışmaya çalışır.